

Ըստ Դաւիթ Տօնոյեանի, Ատրպէյճանի բոլոր ռոմագուօթիւնները կը չէզոքացուին անմիջապէս

ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՅ

Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտպանութեան նախարարը երէկ զրուցեց մամուլյ ներկայացուցիչներու հետ

Հայաստանի Պաշտպանութեան նախարար Դաւիթ Տօնոյեան յայտարարեց, որ Ատրպէյճանի բոլոր ռոմագուօթիւնները տեղւոյն վրայ կը չէզոքացուին: «Արմէնփրէս»-ի հաղորդումներով, լրագրողներու հետ զրուցելու ընթացքին Դաւիթ Տօնոյեան արձանագրեց, որ թէ՛ Արցախ-Ատրպէյճան չլիման գծի եւ թէ՛ Հայաստան-Ատրպէյճան սահմանի Նախիջևանի հատուածին իրավիճակը հանգիստ է: Ներկայ պայմաններով այդ բոլոր ուղղութիւններուն վրայ յարաբերական անդորր կը տիրէ: Նախարարը միեւնոյն ժամանակ, հաւաստիացուց, որ Ատրպէյճանի բոլոր ռոմագուօթիւնները տեղւոյն վրայ կը չէզոքացուին:

Ջանգուժածային լրատուութեան միջոցներու ներկայացուցիչներուն հետ զրուցելու ժամանակ Դաւիթ Տօնոյեան խօսեցաւ նաեւ Հայաստան-Ռուսաստան ռազմաթիւնիկ համագործակցութեան ընթացքին շուրջ: Ան վստահեցուց, որ Ռուսաստանի հետ 100 միլիոն տոլար արժողութեամբ վարկային համաձայնագրի շրջանակներէն ներս նախատեսուած Հայաստանի գէջի մատակարարման գործընթացը չէ դադարած: Նախարարը ընդգծեց, թէ այդ մատակարարումները ընթացքի մէջ են: Նոյն ամբողջին մէջ Դաւիթ Տօնոյեան չեղտեց, որ Հայաստան գէջը կ'ապահովէ ոչ միայն ՀԱՊԿ-ի (Հաւաքական ան-

վրտանգութեան պայմանագրի կազմակերպութիւն) անդամ երկիրներէն, այլ նաեւ ուրիշ երկիրներէ:

Յայտարարութիւններուն տեղուութեան Տօնոյեան մանրամասնութիւններ փոխանցեց նաեւ Ռուսաստանի Պաշտպանութեան փոխնախարար Ալեքսանտր Յոմիի հետ վերջին օրերուն երեւանի մէջ ունեցած զրոյցի բովանդակութեան շուրջ: Նախարարը ամփոփ գիծերու մէջ նշեց, որ Յոմիի հետ քննարկած են երկկողմանի հետաքրքրութեան առարկայ քաղաքական եւ ռազմաքաղաքական բնոյթով հարցեր:

Մինչ այդ, Տօնոյեան համոզուած է, թէ Հայաստան մինչեւ ժամկէտի աւարտը պէտք է շարունակէ կատարել ՀԱՊԿ-ի շրջանային նախագահի պաշտօնը: Ինչպէս ծանօթ է, վերջին օրերուն 1 մարտ 2008 թուականի դէպքերուն հետեւանքով կախաւորման որոշում տրուեցաւ ՀԱՊԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Եւրի Սախապուրովի պարագային: Այս վերջինը 1 մարտ 2008 թուականի դէպքերուն ժամանակ երեւանի կայացրի պետ էր: Հայաստանի դատական իշխանութիւնները մեղադրանք առաջադրեցին Եւրի Սախապուրովի դէմ այդ դէպքերուն ժամանակ պատախանատուութիւն կրելու բերումով: Հարկ է յիշեցնել, որ արիւնայի դէպքերուն զոհ գացած էր տասն հոգի: Ներկայիս Եւ-

րի Սախապուրով փրկագինով կախաւորուելիք ազատած է, սակայն իր պարագային էական հարցեր կը գտնուին օրակարգի վրայ: Ըստ հուլիսեան, բոլորի հետաքրքրութեան առարկայ է, թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ իր ապագան եւ իրեն վերաբերեալ իրադարձութիւնները ինչպէ՞ս պիտի ազդեն՝ որպէս ՀԱՊԿ-ի ընդհանուր քարտուղար գործունէութեան շարունակութեան վրայ:

Եւրի Սախապուրովի դէմ տրուած դատական որոշումէն վերջ, ՀԱՊԿ-ի անդամ երկիրները ուշադրութեամբ հետեւած էին իրադարձութիւններուն: Երեւանեան ազդուրենքը հաղորդած էին, որ հայկական կողմը պէտք է իրազեկէ դաշնակից միւս պետութիւնները եւ անհրաժեշտութեան պարագային պէտք է ընդհանուր քարտուղարի նոր թեկնածու մը առաջադրէ: Լրագրողներ երէկ Դաւիթ Տօնոյեանին հարց տուին, թէ ՀԱՊԿ-ի ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնին համար պիտի առաջադրուի՞ Եւրի Սախապուրովի փոխարինելիք թեկնածուն: Այս բոլորի լուրին տակ՝ նախարարը ըսաւ հետեւալը. «Այս պահուն ՀԱՊԿ-ի ընդհանուր քարտուղարի թեկնածութեան հարց չէ քննարկուած, սակայն Հայաստան պէտք է շարունակէ նախագահութիւնը մինչեւ ժամկէտի աւարտը»:

Հարկ է նշել, որ Հայաստան ՀԱՊԿ-ի նախագահութիւնը պէտք է վարէ մինչեւ 2020 թուականը: Իսկ Եւրի Սախապուրով կազմակերպութեան ընդհանուր քարտուղարի պարտականութիւնները կը վարէ 2017 թվականի մայիսէն ի վեր:

Findhorn Park-ի մէջ, Սկոտլանտ, 27-րդ ամգամ կազմակերպուած ձեռնարկը լայն արձագանգ ստեղծեց

ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆ

Հայկական ժողովրդական պարերու եւ երաժշտութեան ձօնուած յայտագիրը անմիջական ուշադրութեան արժանացաւ

Սկոտլանդ մէջ փառատօնի առօրի յիշատակ-խմբանկար (Լուսանկար՝ Ծաֆ Զիլինկիւրեան)

[story on page 4] •**Եւրի Սախապուրով** կարգաւ Դ. Է

ՅԱՒԱԿՆՈՏ ԾՐԱԳՐԵՐ

Հանրապետութեան նախագահ ԲՆՃԷԿ Թալիպ Էրտողան երէկ Անգարայի մէջ հրապարակեց իր հարիւր օրուան ծրագիրը: Պեթլիքի համալսարանի ներս, «Միլիթ» մշակութային եւ համագումարներու կեդրոնի երդիքին տակ տեղի ունեցաւ այդ ծրագրի ծանօթացման հաւաքոյթը: Պեթլիքի համալսարանի երդիքով մը հանդէս եկաւ հանդիսաւոր պայմաններով: Առաջին հարիւր օրերու գործադրութիւնը ժողովուրդի նկատմամբ յանձնելէ վերջ, Էրտողան նշեց, որ միջնաժամկէտ ծրագիրը մինչեւ ամսավերը պիտի ներկայացնեն հանրային կարծիքին: 2019-2023 շրջանի ռազմավարական ծրագրին շուրջ

•**Ջար. Դ. Է**

ՃՐԱՆՍԱՀԱՅ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԱՅՑ

Ամենայն Հայոց Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ հիւրընկալեց խումբ մը ֆրանսահայ ուխտաւորներ: Մայրավանդէ ներս, «Գարեգին Ա.» կրթական կեդրոնի երդիքին տակ տեղի ունեցաւ հանդիպումը: Այսպէս, Նորին Սրբութեան օրհնութիւնը ստացան Փաբլիկ Ս. Յովհաննէս

•**Ջար. Դ. Է**

Վեհափառ Հայրապետը ֆրանսահայերու հետ

ՏԵՍԱԿԵՏ

ԿԱՅԾ ՄԻՆԱՍԵԱՆ. «ՀԱՅԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ԱՊԱԳԱՅ ԶՈՒՆԻՆ»

ՍԱԳՕ ԱՐԵԱՆ

Սուրիահայերու նոր ճակատագիրը Սուրիոյ մէջ անորոշ, Սուրիայէն հեռու վտանգուած...

Սուրիոյ մէջ մնացած հայերուն վիճակը միթիթարական է:

Ամէն անգամ, որ Սուրիոյ պատերազմին մասին կը խօսինք, մեր մտերմունքը կ'ուրուագծուի տեղւոյն հայկական համայնքը, որ այսօր յայտնուած է ցերեզման իրավիճակի մը մէջ: Ճիշդ է, որ ներկայիս առնուազն Հայկական մէջ կ'ապրին 12 հազար հայեր, բայց եւ այնպէս, եթէ իրատեսական հայեացքով նայինք Սուրիոյ այսօր ներկայացուցած ընդհանուր պատկերին, ապա մեզի համար յստակ պիտի դառնայ, որ սուրիահայ-յիւթիւնը կանգնած է բաւական բարդ դրութեան մը առջեւ:

Այս կարծիքին է ֆրանսահայ վերլուծաբան Կայծ Մինասեան, որուն հետ վերջերս կատարեցինք կարճ հարցազրույց մը: Ան զրոյցի ընթացքին չուզեց պատշաճ ըստի բաւական խիստ վերաբերմունքը՝ հանդէպ սուրիացի փախստականներուն: Բան մը, որ ամբողջութեամբ է օրէնքի դրութեամբ եւ օրինական մօտեցումներով:

Այս առումով ուշագրաւ է բերած վերլուծութիւնը վերջին տարիներուն Շուէս հաստատուած ՏԵՊ. Թովմաս Յակոբեանի, որուն տուեալներով այդ երկրին մէջ հաստատուած արեւելք քան 40 հայ ընտանիքներ կ'ընան վերջնականապէս դուրս դուրս Շուէսէն: Ան նաեւ կը նշէ, որ խնդիրը բաւական մտահոգիչ է յատկապէս անոնց համար, որոնք Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներ են:

Սուրիոյ այն է, որ հակառակ վերջին երկու տարիներուն Սուրիոյ մէջ պատահած դէպքերուն, առնուազն սփիւռքի այդ հաստատուածներու ղեկավարութիւնը վճռական կեցուածք մը չառաւ եւ ճիշդ չարժեւորեց այդ ունեցած արհաւիրքը:

Հայութիւնը կրեց ամենի վնասներ, նիւթական, բարոյական, արժեքային ու այլ տիպի մեծ հարուածներ, որոնց հետեւանքով ալ հազարաւոր հայորդիներ անվերաբարձ ու առանց իրենց հոգի իսկ նայելու մեկնեցան դէպի հեռավոր ափեր:

Այս բոլորով հանդերձ ցարկ թուային վիճակագրական ընդհանուր ցուցանիշները, թէ Սուրիոյ մէջ ապրող 60-70 հազար հայութեան զանգուածները ճիշդ ո'ր ուղղութեամբ գացին: Բայց եւ այնպէս, վերջին շրջանին սուրիահայութեան մասին լուրեր տարածող պարբերականներու եւ ընկերային ցանցի էջերու տեղեկութիւնները կը յիշատակեն, որ այսօրուան դրութեամբ սուրիահայութեան կարեւոր մէկ տոկոսը հաստատուած է Երեւանի մէջ, միւս տոկոսը կայք հաստատուած է Լիբանանի մէջ ու կան նաեւ 20 հազար հայորդիներ, որոնք սփռուած են պատերազմի տարբեր արեւմտի փուլերը ապրած սուրիական հայրենիքին մէջ:

Եթէ փորձենք թուաբանական արագ հաշիւ մը կատարել, ապա յստակ կը դառնայ, որ վերջին տուեալներուն համաձայն, Լիբանան ապրող սուրիահայերուն թիւը կը կազմէ 12 հազար, նոյնքան սուրիահայեր հաստատուած են Հայաստանի մէջ ու եթէ սեպենք, որ ցարկ Սուրիոյ մէջ ապրողներուն թիւը կը գնահատուի 20 հազարով, ուրեմն սուրիահայերու ընդհանուր թիւը կը հասնի 44 հազարի:

Սա անշուշտ կը նշանակէ, որ արեւելք քան 40-45 հազար սուրիահայեր տարածուած են աշխարհով մէկ ու ընդհանրապէս անոնց մասին տեղեկութիւններ չունենք, իսկ ունենալու պարագային ալ անորոշ շատ նօսք են ու յստակ եւ մանրամասն տուեալներ չկան:

«ԻՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ»Ը ՇՈՒԷՏԻ ՄԷՋ

Օրեր առաջ Շուէսի մէջ ծանր պայմաններու տակ իր մահկանացուն կը կնքէր սուրիահայ Յարութ Լափայեան: Ան իր ընտանիքի միակ զուակն էր, ու Սուրիոյ պատերազմին սաստկացումէն ետք ծնողները յարձուր նկատած էին, որ ան երկրէն հեռանայ եւ շրջան մը ապրի Շուէսի մէջ:

Յարութ կու գար Դամասկոսէն, իսկ ինչ կը վերաբերի անոր սպանութեան նախնական տուեալներուն... Յայտնի դարձած է, որ զոհ դարձած է վիճաբանութեան ետք տեղի ունեցած կոտորածի մը եւ անձանքի մեծի (չառ հաւանաբար տեղացիներ) ապական կոտորած շինի սուր ծայրով յարձակած են Յարութի վրայ ու դառնակի մի քանի հարուածներ տալէ ետք շրջանէն հեռացած: Հայորդի երկար ժամանակով կը մնայ փողոցը ու այնտեղ ալ կ'աւանդէ իր հոգին:

Հափայեանի ճակատագրին ենթարկուած թիւերս այլ պարագաներ ալ եղած են, սակայն լրատուութեան պակասին, նաեւ նման սփիւռքի մամուլին, նման հարցերը թաքուն պահելու սովո-

րութեան պատճառով, նման պատահարներ «գաղտնիք» կը պահուին:

Յստակ ալ չէ, թէ որքանով օգտակար կամ ճիշդ է նման հարցերը «պահել»ը կամ բացայայտելը, սակայն յստակ է, որ մասնաւորապէս Շուէսի պարագային երեւելի սկսած է դառնալ տեղացիներուն ատելութիւնն ու մերժումը բոլոր անոնց հանդէպ, որոնք ծանր պայմաններու պատճառով ստիպուած են լքել իրենց ծննդավայրը ու հեռանալ...

Բայց վիճաբանութիւններէ ու փախուսականներու հանդէպ առկայ ատելութեան ալիքէն, կայ նաեւ տեղւոյն պատկան արմատներու բաւական խիստ վերաբերմունքը՝ հանդէպ սուրիացի փախստականներուն: Բան մը, որ ամբողջութեամբ է օրէնքի դրութեամբ եւ օրինական մօտեցումներով:

Այս առումով ուշագրաւ է բերած վերլուծութիւնը վերջին տարիներուն Շուէս հաստատուած ՏԵՊ. Թովմաս Յակոբեանի, որուն տուեալներով այդ երկրին մէջ հաստատուած արեւելք քան 40 հայ ընտանիքներ կ'ընան վերջնականապէս դուրս դուրս Շուէսէն: Ան նաեւ կը նշէ, որ խնդիրը բաւական մտահոգիչ է յատկապէս անոնց համար, որոնք Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներ են:

Սուրիոյ այն է, որ հակառակ վերջին երկու տարիներուն Սուրիոյ մէջ պատահած դէպքերուն, առնուազն սփիւռքի այդ հաստատուածներու ղեկավարութիւնը վճռական կեցուածք մը չառաւ եւ ճիշդ չարժեւորեց այդ ունեցած արհաւիրքը:

Հայութիւնը կրեց ամենի վնասներ, նիւթական, բարոյական, արժեքային ու այլ տիպի մեծ հարուածներ, որոնց հետեւանքով ալ հազարաւոր հայորդիներ անվերաբարձ ու առանց իրենց հոգի իսկ նայելու մեկնեցան դէպի հեռավոր ափեր:

Այս բոլորով հանդերձ ցարկ թուային վիճակագրական ընդհանուր ցուցանիշները, թէ Սուրիոյ մէջ ապրող 60-70 հազար հայութեան զանգուածները ճիշդ ո'ր ուղղութեամբ գացին: Բայց եւ այնպէս, վերջին շրջանին սուրիահայութեան մասին լուրեր տարածող պարբերականներու եւ ընկերային ցանցի էջերու տեղեկութիւնները կը յիշատակեն, որ այսօրուան դրութեամբ սուրիահայութեան կարեւոր մէկ տոկոսը հաստատուած է Երեւանի մէջ, միւս տոկոսը կայք հաստատուած է Լիբանանի մէջ ու կան նաեւ 20 հազար հայորդիներ, որոնք սփռուած են պատերազմի տարբեր արեւմտի փուլերը ապրած սուրիական հայրենիքին մէջ:

Եթէ փորձենք թուաբանական արագ հաշիւ մը կատարել, ապա յստակ կը դառնայ, որ վերջին տուեալներուն համաձայն, Լիբանան ապրող սուրիահայերուն թիւը կը կազմէ 12 հազար, նոյնքան սուրիահայեր հաստատուած են Հայաստանի մէջ ու եթէ սեպենք, որ ցարկ Սուրիոյ մէջ ապրողներուն թիւը կը գնահատուի 20 հազարով, ուրեմն սուրիահայերու ընդհանուր թիւը կը հասնի 44 հազարի:

Սա անշուշտ կը նշանակէ, որ արեւելք քան 40-45 հազար սուրիահայեր տարածուած են աշխարհով մէկ ու ընդհանրապէս անոնց մասին տեղեկութիւններ չունենք, իսկ ունենալու պարագային ալ անորոշ շատ նօսք են ու յստակ եւ մանրամասն տուեալներ չկան:

«ԻՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ»Ը ՇՈՒԷՏԻ ՄԷՋ

Օրեր առաջ Շուէսի մէջ ծանր պայմաններու տակ իր մահկանացուն կը կնքէր սուրիահայ Յարութ Լափայեան: Ան իր ընտանիքի միակ զուակն էր, ու Սուրիոյ պատերազմին սաստկացումէն ետք ծնողները յարձուր նկատած էին, որ ան երկրէն հեռանայ եւ շրջան մը ապրի Շուէսի մէջ:

Յարութ կու գար Դամասկոսէն, իսկ ինչ կը վերաբերի անոր սպանութեան նախնական տուեալներուն... Յայտնի դարձած է, որ զոհ դարձած է վիճաբանութեան ետք տեղի ունեցած կոտորածի մը եւ անձանքի մեծի (չառ հաւանաբար տեղացիներ) ապական կոտորած շինի սուր ծայրով յարձակած են Յարութի վրայ ու դառնակի մի քանի հարուածներ տալէ ետք շրջանէն հեռացած: Հայորդի երկար ժամանակով կը մնայ փողոցը ու այնտեղ ալ կ'աւանդէ իր հոգին:

Հափայեանի ճակատագրին ենթարկուած թիւերս այլ պարագաներ ալ եղած են, սակայն լրատուութեան պակասին, նաեւ նման սփիւռքի մամուլին, նման հարցերը թաքուն պահելու սովո-

•**Ջար. Դ. Է**

